

A 1809/kultur

Framlagt av Utskottet för kunskap och kultur i Norden
Behandlas i Utskottet för kunskap och kultur i Norden

**Utskottsförslag
om förbättrade villkor för mobilitet för folkhögskolestudenter och för
samarbete mellan folkhögskolor i Norden**

Förslag

Utskottet för kunskap och kultur i Norden föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att möjliggöra för nordiska folkhögskolestuderande att individuellt söka bidrag från Nordplus Vuxen för de extra kostnader som är förenade med att studera en komplett kurs på en folkhögskola i ett annat nordiskt land

att inrätta ett stöd inom ramen för Nordplus till nordiska folkhögskoleorganisationers informationsinsatser om möjligheterna för studerande att studera vid folkhögskola i ett nordiskt land

att inrätta ett stöd inom ramen för Nordplus som möjliggör för folkhögskolor att förstärka sin nordiska profil

Utskottet för kunskap och kultur i Norden föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Sveriges regering

att bemyndiga Centrala Studiestödsnämnden att ändra i regelverket så att det blir möjligt för svenska studenter kan söka studiemedel för studier på folkhögskola i Norge och Danmark

Bakgrund

Fram till 2004, då flera olika stödordningar inom Nordiska ministerrådet avlöstes av det reviderade Nordplusprogrammet med fem underprogram, gav Nordiska ministerrådet stöd till nordiska folkhögskolor på två sätt:

- Projektstöd på 4 miljoner DKK som folkhögskolor, folkhögskoleorganisationer och studieförbund kunde söka för samnordiska projekt och nordiskt-baltiska projekt.
- Stipendieordning på 1,8 miljoner DKK som enskilda studenter kunde söka för att studera på en folkhögskola i ett annat nordiskt land. Stipendiet skulle utjämna de skillnader som finns mellan nordiska folkhögskolor vad gäller avgifter för kost och logi samt till resor.

Mellan 1998 och 2003 var det mellan 400–500 studerande som sökte stödet/år och ca 300 som beviljades stöd/år.

Från 2004 hänvisas folkhögskolestuderande och folkhögskoleorganisationer till Nordplus Vuxen. Det är möjligt att söka om mobilitetsmedel för folkhögskolestuderande inom ramen för Nordplus Vuxen men kravet är det är organiserat som ett utbyte mellan två folkhögskolor. Det vill säga, en person som vill gå på en folkhögskola i ett annat nordiskt land måste vara antagen på en folkhögskola i det egna landet och hoppas på eller inspirera till att folkhögskolan vill söka medel från Nordplus Vuxen till ett utbyte med en folkhögskola i ett annat nordiskt land. Det är alltså inte möjligt för en person som vill studera på en folkhögskola i ett annat nordiskt land att söka medel från Nordplus Vuxen för de extra kostnader detta innebär. Nordplus Vuxen är främst för utbyte mellan institutioner och inte för enskilda studerandes studier på en folkhögskola i ett annat nordiskt land.

Vad gäller att-sats nummer två så har utskottet identifierat ett behov av ökad information till personer som vill studera på en folkhögskola i ett annat nordiskt land. Sådana informationsinsatser kan bäst tillvaratas av nationella folkhögskoleorganisationer. Enligt gällande riktlinjer för Nordplus ges inte stöd till kontinuerliga informationsinsatser, endast till särskilda kartläggnings- och utvecklingsprojekt.

Vad gäller att-sats nummer tre finns det idag folkhögskolor, som utifrån egna prioriteringar, valt att förstärka den nordiska profilen genom att ha särskilda samnordiska kurser och aktiviteter. Ett ekonomiskt stöd inom detta område skulle kunna medverka till att nya former utvecklas och fler folkhögskolor ges möjlighet till att utveckla nordisk anknytning och profil.

Bakgrunden till rekommendationen till Sveriges regering är att Centrala studiestödsnämnden har som krav för att få studiemedel för studier utomlands ska utbildningen avslutas med en examen. Enligt dansk och norsk lag får inte folkhögskolor ha examina vilket därmed betyder att svenska elever som vill studera på folkhögskola i dessa länder inte kan få studiemedel för detta. Noterbart är att man även i Sverige använder andra begrepp än examen som bevis för fullgången utbildning på folkhögskola.

Utskottets synpunkter

De nordiska folkhögskolorna har, med deras inbördes olikheter, alla som mål att främja aktivt medborgarskap och tro på att upplysning och utbildning av alla medborgare är av avgörande betydelse för välfärdssamhällets positiva utveckling. Folkhögskolorna bidrar till att öka förståelsen av vår gemensamma historia och kultur, de nordiska språken och våra demokratiska system samt till integration.

Den nordiska gemenskapen har bland annat sitt ursprung i ett nätverk av personliga kontakter över de nordiska gränserna. Den nordiska integrationen och det nordiska samarbetet har av tradition en bred förankring. Det gäller inom civilsamhällets medborgarorganisationer såväl politiska partier, fackliga organisationer som näringsliv där nordiskt samarbete är viktiga delar. Men för att främja ett mer integrerat Norden

måste bland annat de hinder och den brist på information som på olika sätt gör det svårare att flytta, pendla, studera eller bedriva näringsverksamhet över gränserna i Norden bli färre.

Folkhögskolorna bedriver folkbildning, dvs. utbildning och bildning för vuxna. Den är fri och frivillig i bemärkelsen att människor själva väljer om och när de vill delta. Folkhögskolorna har inga centralt fastställda kursplaner eller motsvarande former av central styrning. Det innebär att studier, kurser och aktiviteter formas utifrån varje folkhögskolas profil och deltagarnas aktiva deltagande.

Folkhögskolan kännetecknas av att lärandet, studier, kurser och aktiviteter, formas efter deltagarens behov och förutsättningar samt sker gemensamt i grupp. Det bygger på att alla deltagarna är aktiva i gruppen, eftersom lärandet sker genom att samtala och utbyta erfarenheter med andra. Gemenskapen stärks också av att de studerande bor på den folkhögskola man studerar på. Folkhögskolor erbjuder därmed en unik möjlighet att lära av och få ökad förståelse för andra nordiska länder. Därför är det också så viktigt att den individuella studenten ges lika möjlighet att studera i ett annat nordiskt land.

De nordiska statsministrarna har uttalat att Norden ska vara världens mest integrerade region. I Nordiska ministerrådets handlingsplan för mobilitet 2019-2022 konstateras att mobilitet och integration är bärande element i det nordiska samarbetet och att utan en hög grad av mobilitet skulle "samarbejde mellem de nordiske lande forvitre".¹ För att uppnå målet om att skapa goda förutsättningar för mobilitet har samarbetsministrarna beslutat tillföra utbildnings- och forskningsministrarna 3 miljoner DKK extra till att stärka och utveckla Nordplus.

Att i det sammanhanget även stärka studerandes möjligheter att gå på en folkhögskola i ett annat nordiskt land samt att ge folkhögskolor och folkhögskoleorganisationer möjlighet att bedriva långsiktigt informations- och utvecklingsarbete, inom ramen för Nordplus, bidrar till nordisk nytta, ökad mobilitet samt till att uppfylla FN:s globala mål för hållbar utveckling 4.3 om att *senast 2030 säkerställa alla kvinnors och mäns lika tillgång till yrkesutbildning och eftergymnasial utbildning, inklusive högskoleutbildning, av god kvalitet till en överkomlig kostnad.*

Tórshavn, den 26 juni 2019

Aron Emilsson (SD)
Brigitte Klintskov Jerkel (KF)
Daniel Riazat (V)
Himanshu Gulati (FrP)
Jorodd Asphjell (A)
Kjell-Arne Ottosson (KD)

Lars Mejern Larsson (S)
Liv Kari Eskeland (H)
Marianne Synnes (H)
Mikko Kinnunen (cent)
Sjúrdur Skaale (Jvfl.)
Veronika Honkasalo (vänst)

¹ <https://www.norden.org/da/publication/nordisk-ministerrads-handlingsplan-mobilitet-2019-21>